

Educació diferenciada i manipulació del llenguatge

Domènec Melé¹

S'observa un us persistent del terme “educació segregada” per part dels defensors de l'escola mixta. Parlen també d'educació “discriminatoria” i “sexista”. No seria menys esviaixat parlar d'educació diferenciada o simplement separada?

Durant mesos i anys, alguns mitjans de comunicació i coneguts partits polítics han criticat, tot sovint amb duresa, els col·legis que ofereixen educació adreçada només a noies o només a nois. Com alternativa han defensat una educació “mixta” amb nois i noies. No sé quins arguments pedagògics poden tenir per a l'educació mixta, anomenada també coeducació. Suposo que en tenen, com assumeixo també que tenen bones raons els qui defensen allò contrari. No soc expert en pedagogia i no entraré en aquesta qüestió, però sembla que defensar la separació de nens i nenes en determinades edats pot tenir arguments prou sòlids; com a mínim les diferències psicològiques que poden requerir una educació diferencial, sense menysprear ningú. És el que passa a països, especialment els anglo-saxons, on hi ha col·legis molt prestigiosos que són específics per a nois o per a noies, amb molt bon rendiment acadèmic i educatiu. Aquí també en tenim, però qui els vol els ha de pagar.

De tota manera em fa l'efecte que el debat és més ideològic que pedagògic. Per exemple, he llegit, que els col·legis de nenes i noies van contra els avenços de les dones. Dir això en els temps actuals sembla com a mínim anacrònic. Els col·legis femenins que conec, més aviat, potencien les dones amb un ensenyament de qualitat i de gran nivell.

El debat a Catalunya, com és sabut, ha portat a suprimir subvencions als col·legis que han optat per l'educació diferenciada, la qual cosa, des de la perspectiva ètica, suposa falta de respecte a la llibertat i a la diversitat i manca de suport a la iniciativa social. És, sobretot, un atemptat al dret dels pares d'escollir el tipus d'educació que volen per als seus fills. A més, no subvencionant l'educació diferenciada fa que aquesta es converteixi en un privilegi per als rics. S'ha imposat la majoria, però sense respectar la minoria.

Una prova més del caràcter ideològic que ha imperat en aquesta decisió ha sigut l'ús persistent del terme “educació segregada” per part dels defensors de l'escola mixta, sense parlar mai “d'educació diferenciada”. Més enllà de les definicions de diccionari, en el subconscient de les persones la paraula “segregada” té connotacions molt negatives. Només cal recordar la segregació de les persones negres als Estats Units. Allò sí que era segregació.

En el museu Afroamericà que hi ha a Washington DC, inaugurat fa pocs anys amb una arquitectura molt original i amb amplis espais, la segona planta està exclusivament dedicada a la segregació del negres respecte als blancs. La segregació va seguir a l'esclavatge, una de les etapes més fosques de la història dels Estats Units i de tota la humanitat. Els negres van aconseguir la llibertat el 1863, quant el president Abraham Lincoln va emetre la Proclamació d'Emancipació que va declarar lliures per sempre els esclaus dins de la Confederació, després –això sí– d'una sagnat guerra civil. Però a l'esclavatge el va seguir un llarg període de segregació racial en la majoria d'estats del sud dels Estats Units i en alguns del nord. Va durar gairebé cent anys, fins que va arribar la revolta pacífica pels drets civils sota el lideratge de Martin Luther King i, finalment, el Congrés va aprovar la Llei de Drets Civils que prohibeix la discriminació per raça, color, religió, sexe o origen nacional. Als anys de la segregació, negres i blancs havien d'estar completament separats a escoles, bars i restaurants, autobusos i trens... En el museu Afroamericà hi ha fins hi tot un gran vagó de tren per llargs recorreguts relativament confortable adaptat especialment per separar blancs i negres d'acord amb lleis específiques per a la segregació. No solament hi havia separació de vagon, també hi havia un saló en on només hi podien accedir els blancs.

Segregació implicava restricció de llibertats civils per als negres i una actitud de prohibició. Ara, en la manca de subvenció a l'educació diferenciada, la restricció de llibertat és per als pares que volen triar aquest tipus d'educació. Francament, penso que parlar d'*educació segregada* és una manipulació del llenguatge.

Quelcom semblant passa amb dos mots més de connotacions negatives que també s'han emprat per atacar l'educació diferenciada. Se n'ha dit que era *discriminatòria* i *sexista*. Són correctes aquestes paraules? Diria que no. Els tractats d'ètica solen distingir entre una descripció –èticament neutra– i l'objecte moral d'una acció humana. Aquesta darrera indica la valoració racional d'una descripció amb tot el seu context. Així, matar una persona, pot tenir objectes morals diferents. Pot ser, per exemple, un assassinat o un acte de legítima defensa. Aquestes dues paraules –que qualifiquen l'educació de *discriminatòria* i *sexista*– tal com se solen entendre, no són una simple descripció de separació per sexes, sinó una objectivació moral que entranya prejudici o injustícia. I, val a dir, que en l'educació diferenciada, no hi ha cap mena de prejudici o injustícia per menyspreu de la condició sexual de les persones. Estem, de nou, en una manipulació del llenguatge.

En la cultura actual estem massa acostumats a etiquetar fets que en presentar-los emocionalment com a positius o negatius, evitem així parlar dels continguts. Per exemple, es parla d'interrupció voluntària de l'embaràs (descripció) per referir-se a l'avortament (objecte moral), que és matar un ser

humà innocent. En el cas de l'educació, s'anomena "segregada" seguint el mateix esquema cultural. No ens caldrien menys etiquetes i reaccions visceral, i més debat racional, rigorós i civilitzat? Manipular el llenguatge és manifestació d'una actitud sectària i molt poc respectuosa per a les persones que defensen quelcom contrari. Manipular el llenguatge no és gaire estètic, però sobretot, no és gens ètic.